

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEK

ÚKOL JE REALIZOVÁN V RÁMCI PROJEKTU S NÁZVEM „Z TROPIKU DO TROPIKU NA CZESKO-POLSKIM POGRANICZU”/
„Z TROPŮ DO TROPŮ V ČESKO-POLSKÉM POMEZÍ” (ČÍSLO PROJEKTU: CZ.11.2.45 / 0.0 / 0.0 / 15_003 / 0000300),
SPOLUFINANCOVANÉHO EVROPSKÝM FONDEM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ V RÁMCI PROGRAMŮ INTERREG V-A
ČESKÁ REPUBLIKA – POLSKO

AUTOR TEKSTU: WERONIKA TRACZ

Tajemství Palmového domu v Książi

Fot. 1 – Grotta pro rostliny vyrobená ze sopečného tufu

Palmový dům je zařízení, které bylo postaveno v době Hochbergů. Byla darem pro princeznu Daisy od jejího manžela, Jana Jindřicha XV. Rostla zde zelenina i ovoce pro potřeby hradu Książ a exotické rostliny dovezené pro princeznu z téměř celého světa. Mnohé z nich lze stále obdivovat. Palmový dům však od té doby obohatil svou sbírku o mnoho nových druhů, které jsou rovněž návštěvníkům k dispozici. Od Hochbergovy vlády se však mnoho věcí změnilo. Příkladem je vchod, který byl dříve umístěn ve sklenících a nyní se nachází v hlavní budově. Návštěvníci obdivují rostliny, které se v polském klimatu nevyskytují, mohou také projít tajemným tunelem, vidět želvy či si vychutnat čaj v útulné kavárně. Nejdůležitější zde však jsou samotné rostliny, protože propůjčují Palmovému domu status jedinečného místa, které stojí za návštěvu.

Neobvyklý substrát pro exotické rostliny

Jan Jindřich XV. a princezna Daisy měli oba mnoho velmi moderních a neobvyklých nápadů. Výsledky jejich vynalézavosti lze vidět jak na samotném zámku Książ, tak v zámeckých zahradách a v Palmové zahradě. Jedním z odvážných podniků prince Jana Jindřicha bylo přivezení až 7 vozů tufu z italské Etny, která v současnosti představuje největší a nejvyšší sopečný kužel v Evropě.¹ Tuf přivezený do Palmové zahrady je původně lávou dosahující teploty nad 1000 stupňů, která byla zchlazena vodou. Až donedávna byla většina Palmového domu zarostlá fikusem, po jehož odstranění zaměstnanci odkryli více než 1000 výstupků v tufovém povrchu. Jak se ukázalo, rostliny, které odkazovaly na čtyři roční období, byly vysazeny do těchto „kapes“ za vlády Hochbergů. Dnes jsou tyto „tufové květináče“ zcela odkryté, aby je mohli návštěvníci obdivovat.

Pár slov o jedinečných rostlinách v Palmovém domě

Nejvýznamnější atrakcí tohoto místa je samozřejmě sbírka rostlin, kterou zde můžete vidět. Palmový dům byl nejen domovem exotických a neobvyklých druhů, ale také zeleninovou a ovocnou zahradou a místem, kde se pěstovaly květiny pro zámecké zahrady. Nepochybně jsou to však ty nejneobvyklejší exempláře, zcela nevídané v našem klimatu, které jsou největší pýchou Palmové zahrady. Proto stojí za to seznámit se s několika mimořádnými druhy, které jsou zde k vidění. Jsou to:

Agáve – je to jediná rostlina na světě, která roste, aby rozkvetla a pak umřela. V přírodních podmínkách kvete ve věku 8 až 10 let, zatímco v Evropě až kolem 30 let. Rozvíjí výhonky, na kterých jsou až 3 nebo dokonce 4 000 drobných květů. Tato rostlina má dvě odrůdy, a to americkou (zelenou) a mexickou (bílou a žlutou). První kvetla v Książi poprvé v roce 1978 a její výhonek měl cca 8 m. Pozorování jeho růstu je velmi zajímavé, protože se zvětšuje až o 20 cm za 24 hodin. V přírodě může tento výhonek dosáhnout až 10 m. Vzhledem k tomu, že je agáve živorodá, jsou v jejím rozkvetu dva listy a kořen. V určitém okamžiku listy prasknou a padnou, čímž se vytvoří mateční rostlina. Tímto

způsobem se agáve rozmnožuje – vyklíčí malé sazenice, které jsou později přesazovány a pěstovány v Palmovém domě, dokud nerozkvetou a celý proces nezačne znovu. Proto nelze popřít, že vidět kvetoucí agáve na vlastní oči, je skutečné privilegium!

Fot. 2 – Kvetoucí agáve

Araucaria excelsa – tato teplomilná rostlina se přirozeně vyskytuje v Austrálii, kde se často používá jako ozdoba během svátků. Vzhledem k rozdílu v podnebí v Evropě neroste venku a pěstování je možné pouze na speciálně upravených místech, jako je Palmový dům v Książi. Nachází se zde více než století starý exemplář Araucaria excelsa neboli vysoký. Jeho název souvisí se skutečností, že v přírodních podmínkách dosahuje výšky až 15 metrů. V Palmovém domě strom vyrostl do 10 metrů.

Durman – v Palmovém domě najdete dvě odrůdy této rostliny: San Guinea, která má

Fot. 3 – Blahočet

bílou barvu, a Arborea, která je oranžová. Ráno a večer tyto květiny vydávají silnou vůni. Díky tomu je Durman ideální pro boj s mšicemi, pavouky a dalším hmyzem, který je pro rostliny škodlivý. Její vůně hmyz přitahuje a po 48 hodinách se květina zavírá a

Fot. 4 – Durman

hmyz umírá.

Juka – v jejím přirozeném prostředí v Austrálii může její květenství vážit až 40 kg. V Palmovém domě kvete v říjnu a její květinový svazek dorůstá do 90 cm a obsahuje asi 600–700 malých, krémových květů vážících celkem asi 8–9 kg. Často jsou

Fot. 5 - Juka

vybírány pro svatební kytice. Samozřejmě v menším množství!

Opuncie – tato rostlina, která v poušti poskytuje stín, pochází z Mexika a je spojena se svatou bohyní slunce. Postupem času byla dovezena do Austrálie jako možný živý plot, ale rychle se zde aklimatizovala a stala

¹<https://pl.wikipedia.org/wiki/Etna> [přístup dne 23.07.2018 r.]

problémem. Místní obyvatelé nebyli schopni její růst kontrolovat, a nakonec s ní museli bojovat pomocí speciálního druhu hmyzu. Palmový dům v Książi je místo, kde je možné tuto mimořádnou rostlinu vidět.

Fot. 6 - Opuncie

Passiflora (Mučenka) – její jméno je spojeno s výskytem tří třípatrových květů, které připomínají symboly spojené s Kristovým umučením a smrtí. Všiml si toho Giacomo Bosio, který v roce 1610 popsal tvary, které v ní viděl. Vzhledem k této symbolice je rostlina také nazývána Květ pěti ran Krista nebo Kristova koruna. Je kolem ní také mnoho legend. Někteří věří, že vyrostla ze slz ukřižovaného Ježíše. Bez ohledu na náboženské názory rozhodně stojí za to ji vidět s jejími neobvyklými tvary, které vyvolávají tolik asociací.

Fot. 7 – Mučenka

Phoenix Canariensis –

přírodním místem výskytu této datlové palmy jsou Kanárské ostrovy. Exemplář, který se nachází v Palmovém domě, je starý asi 170 let a byl už mnohokrát rozmnožován. Tato rostlina dosahuje výšky až 25 m, obvykle má 80 až 120 listů. V Polsku se kvůli klimatu nepěstuje venku, takže jej můžete obdivovat hlavně v zimních zahradách.

Fot. 8 – Datlové palmy

Růže Fürstin von Pless (Růže svraskalá) –

Teehybride, Rugosa hybride – je druh vypěstovaný v roce 1911 Peterem Lambertem na počest princezny Daisy. Tato krémová květina měla být symbolem lásky, kterou princezna k rostlinám cítila, zejména růžím, a zároveň odrazem její krásy. Ačkoli byl tento druh původně pěstován v Palmové zahradě, v současnosti ho zde nelze obdivovat. Dodnes ale roste na zámecké Růžové terase.

Fot. 9 – Růže svraskalá